

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΙΑΙ

ΠΡΟΣ ΠΡΟΛΗΨΙΝ ΤΗΣ ΘΕΥΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ

1911

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΞ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

634
—
EM

Ἐλαιοπαραγωγεῖς καὶ Ἐλαιοῦποροι Βελτιώσατε τὰ ἔλαιά σας

Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἀκούονται παρά-
πονα κατὰ τῆς ποιότητος τῶν ἐλαίων μας ἐν τε-
τῶ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ.

Ἐνῶ δὲ ἐλάχιστοι καταναλίσκουσι πλέον ἀγογ-
γύστως ὄξυνα (νταγκιὰ) ἔλαια, εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς
Νήσου ἀγορὰς ἤρχισεν ἡ ἀζητησία καὶ ἐπομένως
ἡ υποτίμησις τῶν ἐλαίων μας ὡς ἐκ τῆς μεγάλης
δξύτητος αὐτῶν. Ἢνν φοράν δὲ ταύτην μᾶς κρούει
τὸν κῶδωνα τοῦ κινδύνου ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος
Χανίων, ὅστις διὰ τοῦ κ. Προέδρου αὐτοῦ μᾶς
γνωρίζει ὅτι ἐνῶ ἔλαια διαμερισμάτων τινῶν τῆς
Νήσου, προσφερόμενα εἰς τὰς συνήθεις τιμὰς ἀπο-
κρούονται, διότι ἡ δξύτης αὐτῶν ὑπερβαίνει τοὺς
12 βαθμοὺς ἐπὶ τοῖς % ἄλλων διαμερισμάτων μὲ
μικροτέραν δξύτητα (περίξ τῶν 5 ἐπὶ τοῖς %) εὐ-
ρίσκουσι τιμὰς κατὰ 10 % περίπου ἀνωτέρας ἄλλ'
αὐτὸ τὸ 10 % κύριοι ἐλαιοπαραγωγεῖς καὶ ἐλαιοῦ-
ποροι εἶνε διὰ τὴν Κρήτην ἓνα στρογγυλὸν ἑκα-
τομμύριον δραχμῶν. ἀφοῦ ὡς γνωστὸν ἐκ τῆς Νή-
σου ἐξάγονται κατ' ἔτος ἑνδεκά καὶ πλέον ἑκατομμύ-
ρια χιλιόγραμμα ἐλαίου, ἀξίας δέκα περίπου ἑκα-
τομμυρίων δραχμῶν. Τὸ δὲ ἑκατομμύριον αὐτὸ
σήμερον χάνεται ἀποκλειστικῶς ἔνεκα τῆς μεγά-
λης ἀβελτηρίας μας, ἵνα μὴ τι ἄλλο εἴπωμεν. Διὰ
νὰ κερδίξῃ δὲ ὁ τόπος αὐτὸ τὸ ποσὸν δὲν εἶνε
ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν σήμερον ἀπὸ τὸν γεωργὸν
καὶ τὸν ἔμπορον ἀποτόμως μεγάλα πράγματα· δη-
λαδὴ τὴν ἀμεσον ἐφαρμογὴν τοῦ ριζικοῦ κλαδεύ-
ματος ὄλων τῶν ἐλαιοδένδρων του, τὴν σύλλογην

δλοκλήρου τοῦ ἐλαιοκαρποῦ ἐκ τῶν δένδρων, τὴν ἄμεσον ὑλίσιν καὶ πίεσιν αὐτοῦ διὰ τελειοποιημένων μηχανημάτων καὶ ἐξαρτημάτων ὡς καὶ τὴν χρῆσιν δι' ὑλ. σπιγρίων καὶ τὴν με ἀφορὰν καὶ τοποθέτησιν ἐλαιοκαρποῦ καὶ ἐλαίου εἰς καινευργῆ δοχεῖα. Ἄλλως τε πάντα ταῦτα ἀπαιτοῦσιν οἰκονομικὴν εὐρωστείαν καὶ πολλὸν χρόνον καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν (ἀ ἐπιδιόξωμεν καὶ ἡμεῖς οὖν τῷ χρόνῳ, διὰ καταλλήλων μέσων καὶ ὁδηγιῶν. ἡμερον ἀπλῶς θὰ ὑποδειξώμεν τὰ μέτρα ἐκεῖνα τὰ ὅποια λαμβανόμενα ἀπὸ τοῦτε καὶ ἐφαρμοζόμενα ἀμέσως ἀπὸ τῆς τρεχούσης ἐσοδείας θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν σχετικὴν βελτίωσιν τῶν ἐλαίων μας, διὰ τὰ ἦνε ταῦτα μᾶλλον ἐμπορεύσιμα, καὶ ἵνα μὴ ἀποκλείωνται ἀπὸ τῆς ξένης ἀγορᾶς, καὶ ὑποτιμῶνται πρὸς μεγαλὴν ζημίαν τοῦ τόπου. Ἡπειὸν δὲ τὰ μέτρα ταῦτα εἶνε ἀπλᾶ καὶ ἀπαιτοῦσι μόνον πρωτίστως καθαριότητα καὶ τεξιν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐλαιοκαρποῦ καὶ ἐλαίου, ἔχομεν πεποιθῆσιν ὅτι θὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει τόσον ἀπὸ τοῦς γεωργοῦς ὅσον καὶ ἀπὸ τοῦς ἐλαιοεμπόρους, ἀφοῦ ἄλλως τε ὡς προεῖπωμεν εἶνε ζήτημα καθαριότητος καὶ τάξεως κυρίως, δύναται δὲ νὰ ἐπιτευχῆ ἡ ἐφαρμογὴ των δι' ἐλαχίστης δαπάνης.

Πρὸς τοῦτο δέον νὰ παρακολουθήσωμεν τὰς διαφορὰς φάσεις τοῦ ἐλαιοκαρποῦ ἵνα ἴδωμεν εἰς τὶ ὀφείλεται κυρίως ἡ ὀξειδωσις τοῦ ἐλαίου καὶ πῶς ἀννάμεθα νὰ ἀποσοθήσωμεν ταύτην.

Ἡ ἐλαία μέχρι τῶν μέσων Ἰουλίου μόνον ἴχνη ἐλαίου παρουσιάζει, κατὰ τὴν κοινὴν δὲ παρουσίαν «τὴν ἡμέρα τοῦ Ἄϊ Δια βγαίνει τὸ λάδι εἰς τὴν ἐλπᾶ». — ἐξακολουθεῖ δὲ μέχρι τέλους Αὐγούστου νὰ διατηρῆ τὸ πράσινον αὐτῆς χρῶμα ὑπερ εἶνε τὸ χρῶμα τοῦ ὕδρου καί ποῦ, μόλις δὲ κατὰ Σεπτέμβριον ἀρχίζει νὰ κιτρινίσῃ, μισρὸν δὲ κατὰ μικρὸν καὶ κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, ἡ ὠρίμασις αὐτῆς ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ καρποῦ, κατ'

ἀρχὴς μὲν τοῦ κυανοῦ χρώματος, εἶτα δὲ κατὰ μῆνα Νοεμβρίου τοῦ ἰωδίου, τὸ ὁποῖον σὺν τῷ χρόνῳ κατὰ μῆνα Δεκεμβρίου, ἀναλόγως τοῦ κλίματος μετατρέπεται εἰς μαῦρον ὅπερ εἶνε τὸ χροῖμα τῆς τελείας ὀρυζάνσεως. Μεχοὶ τοῦ σημείου τούτου ἐφ' ὅσον ὁ καρπὸς δὲν φέρει πληγὴν τινὰ οὐδεμίαν ὀξειδῶσεως τοῦ ἐν τῷ καρπῷ ἐμπεριεχομένου ἐλαίου παρατηρεῖται. Ἀπὸ τοῦ σημείου ὁμοίως τούτου τῆς πλήρους ὀρυζάνσεως, ὅπερ εἶνε καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ὑπερορυζάνσεως, ὅποτε καὶ ὁ ἐλαιοκαρπὸς δι' ἕνα οἶονδιόποτε λόγον ἀρχίζει νὰ πίπτῃ ἀπὸ τὰ δένδρα, ὑπὸ τὴν ἐπίρριαν τοῦ ἀέρος, ὁ ὁποῖος ὀξειδώνει τὰ πληγώενα μέρη τοῦ καρποῦ, ἀρχονται καὶ τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς σήψως, ἥτις προσδίδει τὴν ὀξύτητα εἰς τὸ ἐλαίον. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀπαραίτητον ἐφ' ὅσον δὲν δυνάμεθα νὰ μαζεύωμεν τὸν καρπὸν, ἀπὸ τὰ δένδρα τοῦθ' ὅπερ καὶ οἰκονομικότερον εἶνε καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὴν κατασκευὴν ἐκλεκτῶν φαγωσίμων ἐλαίων. ν' ἀρχίζωμεν τοὐλάχιστον τὴν συλλογὴν αὐτοῦ εὐθύς μετὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ, καθ' ὅσον καὶ ἡμεῖς μόνον ἐάν μείνῃ ὁ ἐλαιοκαρπὸς ἐπὶ τῆς γῆς σήπεται, διότι συνήθως οἱ πίπτοντες ἐλαιοκαρποὶ καὶ ἐάν δὲν ἔχουσιν ὁπῆν τινα ἐντόμους, πληγόνονται κατὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν. ἐκ τῆς ὁπῆς δὲ ἡ πληγὴς ταύτης εἰσερχομένη ἢ ὑγρασία καὶ ὁ ἀήρ ὡς προεῖπομεν ὀξειδώνουν τὸν καρπόν.

Διὰ τοῦτο ἐπαναλαμβάνομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐάν ὅλα τὰ δένδρα ἦσαν κλαδευμένα καὶ ἐπομένως χημικά, διὰ τὸ γίνεσθαι ἢ συλλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν δένδρων, ἦτοι προσοῦ ἀκόμη λάσῃ τὸν μαῦρον χροματισμὸν του, εἰ δυνατόν ὅταν ἀκόμη ἡ ἐλαίη ἦνε κίτρινη διαφανῆς, ὅποτε θὰ ἔχωμεν ἀσφαλῶς ἐλαίον ἦτο ποῦτης ποιότητος καὶ ἀξίως ἐνίοτε διπλασίας τῶν κοινῶν ἐλαίων ἐάν μάλιστα ἡ ἐλίφη γείνη ἐλτός

βουρλίνων δοχείων και έπακολουθήση και ό δι-
υλισμός του έλαιου.

Μετά τό μάζεμα παρίσταται ανάγκη να θλίβων-
ται άμέσως αί έλαϊται, εάν δέ τουτο είνε δύσκολον,
ώς έκ της άφθι νίας του έλαιοκαρπου κατά την έπο-
χήν των βροχών ήτοι της μεγάλης πτώσεως αυτού
και ως έκ του έπικρατούντος συστήματος της συγ-
κομιδής είνε άπαραίτητον να μη γίνωνται τουλά-
χιστον μεγάλοι σωροί· τό στρώμα δηλαδή του
έλαιοκαρπου δέον να μη ύπερβαίνη τους 10 πόν-
τους. Προς τουτο και εάν δέν ύπάρχη άρκετός
χώρος εις τās άποθήκας χρησιμοποιούνται αί κα-
λαρωται των μεταξοργιών αί όποια τοποθετούνται
έντός δε μοτίων εύρυχώρων και εύσέρων και εις
άποστασιν ήμίσεως μέτρου ή μία από την άλλην,
έπ' αυτών δέ στρώνονται αί έλαϊται εις λεπτόν
στρώμα και θλίβονται εις πρώτην εύναιρίαν.

Όταν αί έλαϊται σωριάζονται, βράζουν, και τό
έλαιον αυτών όξειδούται. Έπομένως πρέπει να
άποφεύγωμεν ως προείπομεν τό σώρισμα τ' ύ έλαιο-
καρπου και ιδίως έντός ύπογειών ύγρών και σκο-
τεινών όπου συνήθως αί έλαϊται μεταβάλλονται εις
πολύωδη μάζαν.

Έπίσης τά μηχανήματα, οι μύλοι, ή πιεστή-
ρια δι' των θα γείνη ή θλίψις και άπαντα τά βούρ-
λινα, τρίχίνα και λοιπά δοχεία ή όποια χρησιμο-
ποιούνται κατά την θλίψιν, ως και τά μικρά δοχεία
διά των όποίων θα γίνη ή μεταφορά, και τά με-
γάλα τοιαύτα έντός των όποίων τοποθεείται τό
έλαιον, δέον να ήγε άπολύτως καθαρά, δηλαδή πλυ-
μένα καλώς με διάλυσιν 5 % σόδας έντός θερμου
ύδατος· έκ των άκαθάρων μηχανημάτων έξαρτη-
μάτων και λοιπών δοχείων, θα μεταδοθη άσφαλώς
ή όξύτης της παλαιάς έσωδειάς εις τά έλαια της
νέας, χωρίς ή προς τον έλαιοκαρπον επιμέλεια ήμων
και αί περαιτέρω προς τό έλαιον περιποιήσεις μας
να δύνανται να εξαλείψωσι τό κακόν· εύθύς μετά

τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἐν τῷ δοχείῳ τοποθετουμένου ἐλαίου δέον νὰ γείνεται ἢ μεταγγίσις αὐτοῦ καὶ ὁ χωρισμὸς καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ ἐπιπλέοντος καθαροῦ ἐλαίου (λαπάντε) ἀπὸ τῶν ὑπολειμμάτων αὐτοῦ (φέτσας) καὶ ἡμέρας μόνον ἐὰν ἀφίσωμεν ἀναμῆξ τὸ ἐπιπλέον καθαρὸν ἔλαιον μὲ τὰ καταπάτια ἀρχίει καὶ μεταδίδεται ἢ ὀξύτης. Τὰ φῖνα ἔλαια πρέπει ἐπὶ πλέον νὰ διυλίζονται, δις μάλιστα πρὸ τῆς εἰς φιάλας τοποθετήσεως αὐτῶν, διὰ τὰ κοινὰ ὅμως ἔλαια ἀρκεῖ καὶ ὁ ἀπλοῦς ἀλλ' ἔγκαιρος χωρισμὸς.

Ἡ μεταφορὰ τοῦ ἐλαίου δέον νὰ γίνηται διὰ δοχείων ἐκ λευκοσιδήρου (ντενεκὲ) ἢ τοῦλάχιστον καὶ ἐκεῖ ὅπου τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἢ τὰ οἰκονομικὰ δὲν ἐπιτρέπουσι τοῦτο, νὰ πλύνωνται καλῶς οἱ δερμάτινοι ἀσκοὶ μὲ θερμὸν ὕδωρ καὶ νὰ στραγγίζωνται πάντοτε καλῶς, — Ἐν συνόψει ἐπαναλαμβάνομε νὰ τονίσωμεν τὴν ἀνάγκην, τῆς ἀμέσου συλλογῆς τοῦ ἐλαιοκαρποῦ, τῆς ἀμέσου θλίψεως καὶ πιέσεως αὐτοῦ, τὴν ἀπόλυτον καθαριότητα ὄλων τῶν μηχανημάτων καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῶν ὡς καὶ παντὸς δοχείου χρησιμοποιουμένου κατὰ τὴν μεταφορὰν ἢ τοποθέτησιν τοῦ ἐλαίου, τὸν ἀμέσον χωρισμὸν τοῦ καθαροῦ ἐλαίου ἀπὸ τοῦ ἀκαθάρτου τὴν κατάργησιν τῶν ἀσκῶν, εἰ δυνατόν δὲ καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν διὰ δοχείων ἐκ λευκοσιδήρου ὡς καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν τριχίνων διὰ βουρλίνων σφυριδίων.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τοὺς ἐλαιοπαραγωγούς. Διὰ δὲ τοὺς ἐμπόρους κττινες καὶ ἀφθονότερα μέσα διαθέτουσι καὶ εὐχερέστερον δύναται νὰ βελτιώσουν τὸ σύστημα τῆς ἀποθηκείσεως τοῦ ἐλαίου των, ὀφείλομεν νὰ τονίσωμεν τὴν ἀνάγκην ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν τοῦ ἀμέσου καθαρισμοῦ τῶν σιδηρῶν δοχείων των, καὶ βαφῆν αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν βυτίων καὶ ντινῶν των ὧν αἱ πλεῖσται ἀπὸ αἰῶνος δὲν

ἐκαθαρίσθησαν, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ τὴν ριζικὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἀπρηχαιομένου τούτου συστήματος καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ δεξαμενῶν ἐκ σιδηροκονιάματος (μπετόν ἀρμὲ) ἐπιστρωμένων δι' ὑελίνων ἢ ἐπιμολυβδομένων πλακῶν. Μέχρι ὅμως τῆς ἀποκτίσεως τῶν νέων τούτων δεξαμενῶν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἀμέσου καθαρισμοῦ καὶ βελτιώσεως τῶν ἐλαιοαποθηκῶν, καθ' ὅσον καὶ τὰ ἐκλεκτότερα ἔλαια ρίπτόμενα ἐντὸς αὐτῶν ὀξειδοῦνται σὺν τῷ χρόνῳ—Ἐπὶ 50 ἀναλύσεων γενομένων κατὰ τὸ 1906 ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Διευθυντοῦ τοῦ Χημείου κ. Γ. Βαμβακῆ τὸ πλεῖστον παροσίασεν ὀξύτητα κυμαινομένην μεταξὺ τῶν 8—15 βαθμῶν ἐπὶ τοῖς % ἥτις εἶνε καὶ ἡ συνήθης ὀξύτης τῶν ἐμπορευσίμων ἐλαίων μας· αἱ καλλύτεροι ποιότητες ἐλαίου ἐκ καθαρῶν πηλίνων πιθῶν προεργόμεναι εἶχον ὀξύτητα ἀπὸ 1, 3—3, 5 ἐπὶ τοῖς % ἐνίων δὲ δειγμάτων καὶ τούτων ἀσφαλῶς ἐξ ἀκαθάρτων πιθῶν ἢ ντινῶν, ἢ ὀξύτης ἀνῆρχετο εἰς τοὺς τρομακτικοὺς ἀριθμοὺς τῶν 26 καὶ μάλιστα 29 ἐπὶ τοῖς % !!! ἐνῶ εἰς τὰ κιλὰ εὐρωπαϊκὰ ἔλαια ἢ ὀξύτης μόλις ἀνέρχεται εἰς ἡμισὺ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ὁ καθαρισμὸς τῶν ξυλίνων δοχείων ἐπιτυγχάνεται διὰ πλύσεως ζέοντος ὕδατος μὲ διάλυσιν 5 % σόδας, εἶνε ὅμως ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ξύεται κλιῶς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ντίνης καὶ νὰ ἀνανεοῦται τὸ ὕδωρ μέχρις ἐντελοῦς καθαρισμοῦ, καθ' ὅσον ἕνεκα τοῦ πορώδους τοῦ ξύλου καὶ τῆς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπ' αὐτοῦ ἀπορροφήσεως τῶν ὀξέων, ἢ ὀξύτης παραμένει ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ἐντελής καθαρισμὸς τῶν δοχείων καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατος· διὰ τοῦτο εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῇ ἢ ἀπόφραξις τῶν ρωγμῶν τῶν δοχείων διὰ μίγματος καταλλήλου, νὰ ἀπολυμανθῇ δ' οὕτως εἰπεῖν καὶ ὁλόκληρος ἢ ἐπιφάνεια αὐτῶν. Καὶ ἢ μὲν ἀπόφραξις αὐτῶν γίνεται

διὰ κολλώδους ούσας ἦν παρασκευάζομεν ὡς ἀκο-
λούθως.

Ἐντὸς ζέοντος ὕδατος ρίπτομεν προιονίδια ξύλων
καὶ ἀνακατεύομεν δις τῆς ἡμέρας ἐπὶ ὀκτὼ ἕως δέκα
ἡμέρας, ἕως ὅτου ἡ μάζα ἀποχωρισθῇ τοῦ ἐμπερι-
χομένου ὕδατος· εἶτα ρίπτομεν ἐντὸς αὐτῆς τόσην
τζελατίνην, ὅση ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ μάζα μετὰ ἐπα-
νελημμένην ζύμωσιν γίνῃ συμπαγῆς. Διὰ τῆς οὕτω
κατασκευασθείσης κολλώδους ούσας φράσσονται
στεγανῶς ὄλαι αἱ ρωγαὶ καὶ ὀπαὶ τῶν δοχείων εἰς
τρόπον ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχη ἡ παραμικρὰ ἀπώλεια
ἐλαίου.

Ἡ δὲ σχετικὴ ἀπολύμανσις τοῦ ἐσωτερικοῦ
μέρους τῆς ἐπιφανείας τῶν δοχείων ἐπιτυγχάνεται
δι' ἐπανηλειμμένης ἐπαλείψεως ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς
ἐπιφανείας αὐτῶν διαλύσεως χλωρίου, οὗ ἀσβεστίου
ἐντὸς τῆς ὁποίας σβύνεται ἄσβεστος κοινή.

Ἐν τέλει θεωροῦμεν ἀπαραίτητον νὰ συστήσωμεν
εἰς τοὺς ἐλαιοεμπόρους νὰ μὴ χύνωσι τὰ ἀγοραζό-
μενα ἔλαια ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς ντίνας, ἀλλ' ἐντὸς μι-
κροτέρων δοχείων προσωρινῶς καὶ μέχρις οὗ χω-
ρισθῇ τὸ λαπάντε ἔλαιον ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον, ὅποτε
μόνον γίνεται ἡ μεταφορὰ τῶν εἰς τὴν θέσιν τῶν,
ἀναλόγως τῆς ποιότητός των. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω
ἐξάγεται ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν μελλούσης κρίσεως
τῶν ἐλαίων ἀπαιτεῖται κυρίως τάξις καὶ καθαριό-
της περὶ τὴν διαχείρῃσιν ἐλαιοκαρποῦ καὶ ἐλαίου·
θὰ ἦτο δὲ ἀληθῶς ἀπελπιστικὸν εἶν εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῆς πτήσεως τοῦ ἀνθρώπου
ἡμεῖς ἐμένομεν ἀδιάφοροι εἰς τὴν περίξ ἡμῶν πρό-

οδον, εξακολουθοῦμεν δὲ νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς ἀπρηχαιομένας μεθόδους καὶ τὰ αὐτὰ ἐργαλεῖα καὶ σκεύη τὰ ὁποῖα καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν.

Ἐν Χανίοις τῇ 10 Ἰουλίου 1911.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Κρήτῃ Τμήματος τῆς Γεωργίας

Ι. Μ. Φούνης

Δημοσιευθῆ·ω

Ἐν Χανίοις 12 Ἰουλίου 1911.

Ὁ Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπίτροπος

Μ. Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

—

